

Til § 6-5 Særskilt språkopplæring i den videregående opplæringa

- For dårlige norsk språk er i dag et stort hinder for utdanning, jobb og integrering. Vi støtter forslaget om å styrke norskopplæringen. For elever på yrkesfaglige programmer må det i tillegg legges inn føringer for bransje- og fagrettet norskopplæring. Yrkesretting av norsk er ikke godt nok, mange elever mangler fortsatt grunnleggende begrepsforståelse når de kommer ut fra vg2. Mangelfull begrepsforståelse er et stort hinder for læringsutbytte i programfagene på vg2 og vg3.

Til Kapittel 7 Opplæring i bedrift

Hvorfor skal Opplæringskontor fortsatt være regulert som lærebedrift i Opplæringsloven?

- Organisering av fagopplæring gjennom opplæringskontorer startet på 60-tallet. I dag tegnes rundt 80 % av alle lærekontrakter gjennom opplæringskontor. I enkelte fylker godt over 90 % (heriblant Troms og Finnmark). Det er altså en solid oppslutning om en ordning som er frivillig for bedriftene å benytte.
- Opplæringskontorene representerer et felleskap mellom lærebedriftene lokalt, som gjør at fagopplæring i mindre grad er noe hver enkelt bedrift stiller med alene. De bidrar til en standardisering av krav og normer som er viktig for kvaliteten på tvers av fag, bedrifter og regioner.
- Lærebedriftene, som i norsk sammenheng som regel er små, har ikke opplæring som sin primærvirksomhet. Et stort tilbud av læreplasser i en slik tilbudsstruktur forutsetter den typen avlastnings- og støttemekanismer som opplæringskontorene representerer.
- Opplæringskontorene evner å forplikte bedriftene i et opplæringsfellesskap, til fordel for både lærlinger, bedriften, næringen og samfunnet i helhet.
- I de tilfeller der lærling/lærekandidat bytter lærebedrift (i samme fag) kan opplæringskontoret aktivt bidra til å flytte lærlingen til en annen bedrift og på den måten få til en sømløs fortsettelse av opplæringen uten å heve lærekontrakten. Dette fritar fylkeskommunen for mye saksbehandling og hindrer unødig opphold i opplæringen.
- Ved å eies av lærebedriftene og dermed ha veldig tett kontakt med de respektive bransjer/programområder, har opplæringskontorene en unik innsikt i de til enhver tid gjeldende behov for arbeidskraft og kompetanse. Dette bidrar til god formidling og kan benyttes til å tilpasse dimensjoneringen i videregående opplæring (ref § 5-3).

Hva er konsekvenser av at opplæringskontor ikke er lærebedrift?

- Lærlinger som har behov for å bytte lærebedrift underveis (ved f.eks nedbemanning, konkurs, konflikter på arbeidsplassen) får et ufrivillig opphold i læretid og arbeidsforhold på anslagsvis 1-3 måneder ved at både arbeidsavtale og lærekontrakt må avsluttes. Slike endringer i læreforhold skjer anslagsvis i 15% av kontraktene.
- Opplæringskontorenes økonomiske fundament blir fundamentalt endret.
- Mange opplæringskontorer vil bli borte. De som vil bestå er mest sannsynlig i store bedrifter og i store fag.
- Mer ressurser må brukes på merkantile og andre ikke-produktive gjøremål.
- Mange små og mellomstore bedrifter vil mangle forutsetninger til å skaffe seg nok kunnskap om Opplæringsloven mm til å påta seg opplæringsansvaret alene.

- Det vil bety færre læreplasser og betydelig færre læringsarenaer for bla små fag og fag som er mer ressurskrevende å drive opplæring i. Eksempelvis i Yrkessjåførfaget der lærebedriftene (opplæringskontorene) selv må bekoste deler av den obligatoriske opplæringen (sikkerhetskurs på bane/glattkjøringskurs samt diverse sertifisert opplæring).
- Uten det formelle opplæringsansvaret kan opplæringskontorene miste den rollen de i dag har, som får medlemsbedriftene til å forplikte til et felles opplæringsansvar, ikke kun egen bedrift.
- En eventuell endring i opplæringskontorenes rolle griper inn i dynamikken mellom lærebedrift og opplæringskontor og forhindrer opplæringskontorenes mulighet til å sammen komme frem til modeller for god organisering og kvalitetssikring av opplæringen. Hvis lovgiver bryter inn i denne dynamikken og pålegger en løsning, vil det byråkratisere prosessen sammenlignet med når virksomhetene kan velge selv og dermed gir dette en mer tungrodd og kostbar organisering.
- Det vil endre det viktige samarbeidet mellom skole og næringsliv der opplæringskontorene er en formidler og pådriver for å skape flere læreplasser.
- Ved å ha kontakt med mange lærlinger og virksomheter får opplæringskontorene kunnskap om tilstanden i sin bransje.
 - Hvorfor er det mange som ikke får læreplass?
 - Hva påvirker om en lærling fullfører eller ikke?
 - Hvilke fag/bransjer er det ubalanse mellom antall elever/søkere til læreplass og antall læreplasser/arbeidsplasser. Verdifull kunnskap i dimensjoneringsarbeidet.
- Denne kunnskapen er med på å gi fylkeskommunen bedre innsikt, som igjen kan gi en bedre dimensjonering av videregående opplæring og gjøre elevene bedre rustet for overgang fra skole til virksomhet. En slik dynamikk forutsetter at opplæringskontorene har en lovfestet rolle.
- Den samlede kompetansen i opplæringskontorene er svært verdifull også for grunnskolene, videregående skoler, fylkeskommunene og arbeidslivet. Ved å svekke opplæringskontorenes posisjon i fag- og yrkesopplæringen vil veldig mye av denne kompetansen gå tapt ved at oppgaver fordeles på flere virksomheter og personer.

Departementet ber øvrig om høringsinstansenes synspunkter på om det bør være andre regler for heving av lærekontrakter i tre-partsforhold enn der lærekontrakt og arbeidskontrakt er inngått mellom de samme to parter.

- Det vanlige er at opplæringskontoret og ikke lærebedriften forvalter selve lærekontrakten, mens lærebedriften forvalter ansettelsesforholdet, som beskrevet i Opplæringslov § 4 -6. I et tre-partsforhold vil man bedre ivareta lærlingens beste ved å skille mellom lærekontrakt og arbeidskontrakt slik at et skifte av lærebedrift kan foregå sømløst, uten å måtte gå veien om å saksbehandle søknad om heving og deretter saksbehandle søknad om å fortsette opplæringen i en annen bedrift.